

АМОС
ОЗ

ПІЗНАТИ
ЖІНКУ

РОМАН

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2012

I

Іоель зняв із полиці фігурку й, наблизивши до очей, почав пильно розглядати її. Очі йому боліли. Маклер подумав, що Іоель не розчув його питання, і тому повторив: «Ходімо поглянемо на двір за будинком?» І хоча Іоель уже все вирішив, він зволікав із відповіддю. Це стало для нього звичкою: не поспішати з відповіддю на питання, навіть найпростіші — «Як ся маєш?» або «Що передавали в новинах?» Наче слова — це речі, що належать особисто йому, і не гоже надто легко розлучатися з ними.

Маклер чекав. Кімнату оповила тиша. Вона, ця кімната, була вмебльована з розкішшю. Темно-синій килим, великий і пухнастий, поглинав звуки кроків. Крісла, канапа, кавовий столик червоного дерева — усе в англійському стилі. Імпортний телевізор. Вазон із величезним філодендроном займав цілий кут, який, здавалося, одвіку був призначений саме для нього. Камін із червоної цегли, і в ньому — півдюжини полін, покладених одне на одне так, що було зрозуміло: все це влаштовано для краси, а не для вогню. Біля віконця, через яке подавали страви з кухні, стояв чорний обідній стіл та шість чорних стільців із високими спинками. Лише картини позніма-

ли — на стінах вирізнялися світлі прямокутники. Через відчинені двері було видно кухню — скандинавська, заповнена новітніми електроприладами. Та й чотири спальні, які він оглянув перед тим, цілком годилися для нього...

Очима і пальцями досліджував Іоель фігурку, яку зняв із полиці. Це була робота аматора — маленька статуетка, що зображала хижака з сімейства котячих. Вирізьблена з коричневого оливкового дерева й покрита кількома шарами лаку. В роззявленій пащі звіра полискували зуби. Дві передні лапи розпростерті в прекрасному кидку, права задня — теж у повітрі, м'язи ще скуті в живому зусиллі стрибка. І лише одна лапа не дає тварині остаточно відірватися від землі, утримуючи її на сталевій підставці. Тіло, що зметнулося під кутом у сорок п'ять градусів, було сповнене такої напруги й могуття, що Іоель майже фізично відчув біль прикутої до підставки лапи та відчайдушність силою зупиненого ривка. Йому здалося, що в статуетці є щось неприродне, навіть неможливе, хоча художнику таки вдалося підкорити собі матеріал і точно відтворити дивовижну котячу пластику. Ні, це аж ніяк не було аматорським витвором. Щелепи, пазуристі лапи, напружений вигин хребта, пружні м'язи, втягнутий живіт, грудна клітка, що її розпирало могутнім подихом, навіть вуха звіра, відтягнуті назад і майже впритул притиснуті до голови, — за ретельним опрацюванням і чіткою виразністю кожної деталі відчувалась якась таємниця — виклик, сміливо кинутий обмеженими можливостями матеріалу. Якщо не придивлятися аж так

пильно, ця вирізана з дерева статуетка була майже до-
сконалою: здавалося, вирвавшись зі свого деревного
полону, вона зажила справжнім життям — у ній відчу-
вались і нещадність, і енергія, і заледве не сексуальність.
І, тим не менш, щось тут було не так. Щось вводило в
оману, було перебільшеним — чи то занадто викінченим,
чи то не цілком завершеним. У чому полягав прораху-
нок — цього Іоелю збагнути не вдавалося. Очі йому
боліли. У нього знову закралася підозра, що це — робо-
та дилетанта. Але в чому ж вада? Легке роздратування,
відчутне фізично, здіймалося в ньому. І разом із ним на-
мить з'явилося бажання встати навшпиньки і потягну-
тися... Можливо, річ була в тім, а можливо, це тільки
здавалося, що ця статуетка, в якій крився якийсь неви-
явлений недолік, явно порушувала закони гравітації: вага
хижака, як її відчувала рука, вочевидь перевищувала вагу
тонкої сталевій підставки, від якої він прагнув відірва-
тися і до якої був прикутий у тій єдиній точці, де його
задня лапа стикалася з підставкою. Саме на цій точці
зосередив тепер Іоель свій погляд. Він з'ясував, що лапа
ніби занурена в міліметрову заглибину, висічену в ста-
левій поверхні. От тільки — як це зроблено?

Хвиля глухого гніву почала підніматися в ньому, коли,
перевернувши статуетку, він не знайшов на зворотному
боці ані найменшої ознаки гвинтової нарізки, яка, за його
припущенням, обов'язково мала бути там; інакше яким
чином лапа кріпиться до підставки? Він знову й знову
крутив у руках статуетку, але і в «плоті» звіра, між пазу-
рами його задньої лапи, не було навіть натяку на гвинт.

Так що ж зупиняє політ, що утримує хижака, який зметнувся ввись у стрибку? Ясна річ, це не клей. Вага фігурки не дозволила б жодному з відомих Іоелю матеріалів надовго прикувати звіра до площини в настільки крихітній точці з'єднання, до того ж тулуб його так різко висунуто вперед під гострим кутом.

...Може, настав час здатися і почати користуватися окулярами для читання? Сорокасемирічний удівець, що достроково вийшов на пенсію, людина, вільна чи не з кожного погляду, — навіщо опиратися й заперечувати очевидну істину: він утомився. Заслужив право на відпочинок і має потребу в ньому. Іноді він відчуває різь в очах, часом літери розпливаються, мов у тумані, — особливо вночі, при світлі настільної лампи...

І все-таки — головні питання залишилися без відповіді: якщо хижак важчий за підставку й у своєму ривку майже цілком опиняється за її межами, то слід було б очікувати, що вся конструкція перекинеться. Якщо кріплення — на клею, то вже давно все мало б розсипатися. Якщо звір настільки досконалий, то в чому ж його невловима вада? І звідки це відчуття, що вада існує? І якщо прихований тут якийсь хитромудрий прийом, — то в чому ж хитрість?

Нарешті, з глухим роздратуванням — Іоеля дратувало ще й те, що він піддався гніву, оскільки вважав себе людиною стриманою та холоднокровною, — він схопив хижака за шию і спробував, не докладаючи сили, зруйнувати чари та звільнити цього чудового звіра від мук таємничого тяжіння. Можливо, так зникне і ця невловима вада?

— Облиште, — сказав маклер. — Шкода. Адже ви його ледь не зламали. Ходімо поглянемо на сарай для садових інструментів. Садок виглядає дещо занедбаним, але його запросто можна довести до ладу за півдня.

Обережно, повільно, майже лагідно обвів Іоель мізинцем навколо місця, де невідомим чином живе скріплялося з неживим. Ні, все-таки ця статуетка не була роботою дилетанта: вона — витвір Майстра, обдарованого і хитромудрістю, і творчою потенцією. Неясний спогад про візантійський малюнок, що зображав Розп'яття, на мить виник у його уяві. У тому малюнку теж було щось незбагненне, те, що розум відмовлявся прийняти, — і це боліло. Він двічі кивнув головою вгору-вниз — наче, врешті-решт, погоджувався з самим собою після внутрішньої суперечки. Дмухнув, здуваючи зі статуетки невидиму порошок, а може, сліди своїх пальців, і з сумом повернув її на полицю, туди, де вона стояла серед інших дрібничок — між вазою із синього скла та мідною чашею.

— Гаразд, — сказав він. — Я беру.

— Перепрошую?

— Я вирішив, що візьму.

— Що — візьмете? — зникло перепитав маклер, з деякою підозрою дивлячись на свого клієнта. Цей чоловік видався йому зосередженим, заглибленим у свій внутрішній світ, суворим і впертим, але водночас — дещо неуважним. Він так і стояв, не рухаючись, перед полицею — спиною до маклера.

— Цю квартиру, — вимовив Іоель спокійно.

- Просто так? Не оглянувши садок? І сарай?
- Я ж сказав: беру.
- І згодні платити дев'ятсот доларів на місяць — плата за півроку наперед? Комунальні видатки — за ваш рахунок, а також усі податки...
- Годиться.
- Коли б усі мої клієнти були такими, як ви, — засміявся маклер, — я б цілими днями пропадав на морі. Вітрильний спорт — моє хобі. Та спершу ви перевірите пральну машину й газову плиту?
- Я покладаюся на вас. Якщо виникнуть проблеми, ми знайдемо один одного. Їдьмо до вашого офісу й покінчимо з паперами.

II

В авто, дорогою з приміського селища Рамат-Лотан до офісу, розташованого в центрі Тель-Авіва, на вулиці Ібн-Габіроль, говорив тільки маклер. Він говорив про становище на ринку нерухомості, про катастрофічне падіння акцій на біржі, про нову економічну політику, що здавалася йому цілковитою маячнею, і про нинішній уряд, який треба послати — самі знаєте куди. Пояснив Іоелю, що власник квартири, його знайомий, Йосі Крамер, начальник відділу ізраїльської авіакомпанії «Ель-Аль», несподівано отримав призначення в Нью-Йорк терміном на три роки, причому на те, щоб зібратися, йому дали менше двох тижнів. Ось він і помчав, зірвавши з місця дружину й дітей, — щоби встигнути там пе-

рехопити помешкання іншого ізраїльтянина, якого перевели з Нью-Йорка до Маямі.

Чоловік, що сидів у машині праворуч від нього, не був схожий на того, хто здатний в останній момент відмовитися від прийнятого рішення. Клієнт, який за півтори години оглянув дві квартири, а третю вирішив узяти, не торгуючись, через двадцять хвилин після того, як переступив її поріг, — такий уже не зіскочить із гачка. Та все ж маклер вважав, що з почуття професійного обов'язку він повинен переконати цього мовчуна, який сидить поруч, що угоду той уклав просто чудову. А ще йому дуже вже хотілося дізнатися хоча б що-небудь про незнайомця — людина ця всім своїм виглядом пробуджувала його цікавість: рухи його були на диво повільні, у густому мереживі різких зморщок біля очей, здавалося, застигла легка глузлива посмішка, але на тонких його вустах жодного разу не майнула навіть тінь посмішки.

Отже, маклер описував переваги квартири: будинок розрахований на дві сім'ї, побудований у престижному передмісті всього вісім-дев'ять років тому, і побудований за всіма правилами мистецтва, він навіть сказав це англійською: «state of the art». А сусіди за стінкою — американці, брат і сестра, люди солідні, приїхали сюди з Детройта, і схоже, що репрезентують тут якийсь благодійний фонд. У кожному разі, тиша та спокій гарантовані. Вся вулиця — це доглянуті вілли. Для автомашин — криті стоянки. Торговий центр і школа за якихось двісті метрів від будинку. До моря — двадцять хвилин пішки. Та й до міста рукою сягнути. А сама квартира — ви ж бачили — облаш-

тована й обставлена perfect — за вищим розрядом, бо Крамери (ті, що здають квартиру) добре розуміються на якісних речах, та й взагалі, коли йдеться про будинок одного з керівників авіакомпанії «Ель-Аль», можна не сумніватися, що все там куплене за кордоном, усе — перший клас, враховуючи обладнання та всілякі пристрої (він знову вимовив це англійською: fittings and gadgets). А у вас — гостре око, це відразу видно, і вирішувати ви вмієте швидко. Коли б усі мої клієнти були схожі на вас... втім, це я вже казав. А чи можу я поцікавитися — хто ви за родом занять?

Тоель обмірковував відповідь, наче пінцетом вибирав кожне слово. Нарешті сказав:

— Державний службовець.

І знову поринув у себе.

...Знову й знову доторкається він кінчиками пальців до кришки маленької секції для документів, розташованої на панелі автомобіля просто перед ним. На мить затримує пальці на темно-блакитній пластмасовій поверхні, а потім відриває їх від неї — то рвучко, то м'яко, то з якимось неусвідомленим лукавством. І торкається знову... Але поштовхи автомобіля заважають йому дійти якогось висновку. І, по суті, він не знає, у чому ж полягає питання. На тому візантійському малюнку в Розіп'ятого, незважаючи на бороду, було обличчя дівчини...

— А ваша дружина? Вона працює?

— Вона померла.

— Мої співчуття, — вимовив маклер ввічливо. І, щоб загладити незручність, додав: — У моєї дружини теж

проблеми. Жахливі головні болі, а лікарі не знають, від чого. А ваші діти? Скільки їм?

І знову виникло відчуття, що Іоель подумки вивіряє кожен факт і кожне формулювання, перш ніж дати відповідь:

— У мене тільки одна дочка. Їй шістнадцять з половиною.

Маклер посміхнувся і мовив дещо інтимно, прагнучи подолати відчуженість і закласти підвалини чоловічого братства:

— Складний вік, так? Залицяльники, кризи, грошики на вбрання і все таке?

І додав:

— Якщо дозволите мені запитати — навіщо ж у такому разі потрібні чотири спальні?

Іоель не відповідав. Маклер вибачився: мовляв, зрозуміло, це не його справа, він запитав просто так, як то кажуть, із цікавості. У нього в самого двоє синів — дев'ятнадцяти й двадцяти років. Усього-на-всього й різниця між ними — рік із чвертю. Уявляєте? Обидва в армії, у бойових частинах, щастя ще, що вже закінчилася ця безглузда колотнеча в Лівані, якщо вона й справді закінчилася. Шкода, звісно, що все завершилося тим, що так відколошматили... Кажучи так, він особисто дуже далекий від того, щоб бути ліваком чи щось подібне... А яка ваша думка з цього приводу?

— У нас є ще дві літні жінки, — низьким, рівним голосом відповів Іоель на попереднє запитання. — Бабусі будуть жити з нами.